

Genevieve B l e n, Marilyn K o f l e r, Kevin O' C o n n o r. *Handbook for Ministers of Care*. Chicago: Liturgy Training Pub. 1997 ss. 89.

Podstawowe zasady działalności duszpasterskiej, mające swoje podstawy w Objawieniu i tradycji chrześcijańskiej, posiadają walor stałości i niezmienności. Realizacja duszpasterstwa warunkowana jest jednak czynnikami miejsca i czasu, w efekcie czego duszpasterstwo w każdym okresie ma wiele problemów i otwartych pytań. Dotyczy to zarówno praktycznej działalności Kościoła w ogóle, funkcji podstawowych, jak i duszpasterstwa zwyczajnego, nadzwyczajnego, specjalnego i specjalistycznego. Podstawą teologiczną duszpasterstwa jest odwieczny zamysł Boga nawiązania osobowego kontaktu ze wszystkimi ludźmi prowadzącego do proklamowania orędzia zbawienia przyniesionego przez Jezusa Chrystusa.

Posługa pasterska wśród osób chorych, w podeszłym wieku, umierających oraz osieroconych obecna była zawsze w posłannictwie Kościoła. Sposób jej realizacji związany był z warunkami miejsca i czasu, w których on funkcjonował. Posługa Kościoła w społeczeństwie pluralistycznym stawia przed duszpasterstwem nowe wymagania. W okresie postindustrialnym końca dwudziestego wieku znacznie poszerza się krąg ludzi chorych, starszych, umierających wyrażających pragnienie stałego asystowania pastoralnego nie tylko poprzez życie sakramentalne, ale również poprzez posługę towarzyszenia w trudnych etapach życia człowieka. Równocześnie ze wzrostem tożsamości religijnej u wielu wiernych budzi się coraz większe zainteresowanie posługą pastoralną wśród ludzi świeckich. Wydaje się, że nieocenioną pomoc w tym zakresie dają członkowie małych grup religijnych oraz między innymi takie inicjatywy, jak zespoły charytatywne, członkowie zespołów hospicyjnych. W polskim społeczeństwie istnieje duża wrażliwość społeczna na potrzeby osób w szczególnej sytuacji życiowej.

Recenzowana publikacja w tytule określona została jako podręcznik dla osób służących pomocą pastoralną i jako przedmiot swojej refleksji podejmuje zagadnienie posługi wśród osób chorych, w podeszłym wieku, umierających oraz osieroconych. Uważna lektura wskazuje na duży walor poznawczy i praktyczny. Pierwszy związany jest z przedstawieniem teologicznych podstaw choroby i cierpienia. Autorzy jednak ograniczają się do przedstawienia tylko teologii biblijnej, nie uwzględniając w ogóle nauki Kościoła współczesnego. Brakuje więc w sposób istotny wskazań nauczania kościelnego opartego na fundamencie Soboru Watykańskiego II. Wydaje się, że autorzy, mieszkając w kraju zróżnicowanym wyznaniowo, jakim są Stany Zjednoczone, pragnęli uniknąć odniesień znamionujących wyraźnie Kościół rzymskokatolicki. Mimo że dwóch współautorów przynależy do zgromadzeń zakonnych, na próżno szukać identyfikacji z Kościołem powszechnym i jego współczesnym nauczaniem.

Znacznie więcej satysfakcji dla czytelnika dostarcza strona praktyczna przedstawianej książki. Nie można oprzeć się wrażeniu, że autorzy posiadają bardzo duże doświadczenie w posłudze pastoralnej. Długie lata w służbie człowiekowi cierpiącemu sprawiają, że formułowane zasady i reguły postępowania dają bardzo precyzyjne i cenne wskazania, zarówno dla przygotowujących się do posługi cierpiącym, jak i początkujących w posłudze miłości oraz posiadających już doświadczenie w opiece nad ludźmi chorymi, zaawansowanymi wiekiem, umierającymi, samotnymi i osieroconymi. Autorzy opracowania zwięźle omawiają zagadnienia wiążące się z posługą wśród osób cierpiących. Z dużym wyczuciem i doświadczeniem przedstawione są zasady organizowania wizyty domowej, wizyty w szpitalu, w domu opieki społecznej, w hospicjum oraz przewodniczenie modlitwom.

Natomiast pewien niedosyt pozostawia problematyka zasad liturgicznych, dzielenie się słowem Bożym, najczęstsze sytuacje i potencjane trudności, obecność rodziny chorej osoby oraz trudności z tym związane, osobiste życie posługujących wśród chorych i właściwe wartościowanie własnej posługi. Dużym ubogaceniem przedstawianej problematyki byłoby oparcie się na instrukcjach oraz innych licznych dokumentach Papieskiej Rady ds. Służby Zdrowia powołanej w 1985 roku, motu proprio *Dolentium hominum*. Nauczanie papieskie również wiele miejsca poświęca obecności człowieka cierpiącego we współczesnym społeczeństwie i wspólnocie wierzących. W czasie każdej pielgrzymki do Kościołów partykularnych Jan Paweł II specjalne słowa kieruje do ludzi chorych, samotnych i umierających. Należałoby uwzględnić także liczne enuncjacje Kościoła rzymskokatolickiego w USA, zarówno Episkopatu Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, jak również wystąpień biskupów diecezjalnych. Uwzględnienie powyższego nauczania znacznie poszerzyłoby spectrum problemu obecności ludzi chorych, umierających, samotnych, cierpiących fizycznie i duchowo. Jeśli powyższe uwagi można odrzucić motywując to uniwersalnym przesłaniem publikacji, to jednak trudno uczynić to w odniesieniu do bardzo wybiórczego, zawężonego wykorzystania literatury przedmiotu. Gdyby obok tytułu umieszczono podtytuł, np. *Refleksje oparte na własnych doświadczeniach*, Czytelnik nie miałby za złe, że Autorzy przedstawiają własny, niekoniecznie pełny, punkt widzenia dotyczący pastoralnej posługi wśród chorych, cierpiących, umierających, samotnych i osieroconych. Brak powyższego zastrzeżenia powoduje pewien wewnętrzny niedosyt.

Sumując należy stwierdzić, iż lektura powyższej publikacji spełnia swoje podstawowe zadanie przygotowania nowych adeptów do posługi wśród osób cierpiących. Niektóre formy duszpasterstwa praktykowane na terenie Stanów Zjednoczonych można z powodzeniem adaptować do warunków polskich. Książka jest dobrą syntezą na temat roli i znaczenia obecności wspólnoty wierzących wśród potrzebujących ludzi oraz jej zadań w posłudze pastoralnej. Wiele skorzystają z niej pełniący posługę w szpitalach, domach opieki społecznej, hospicjach, odwiedzający chorych w domu, przygotowujący się do kapłaństwa oraz każdy człowiek pragnący poznać realia życia codziennego ludzi chorych, umierających, w podeszłym wieku i osieroconych po stracie najbliższych osób.